

בין ציחקוקים ופלירטים

הפנוי, נדחף בראש התור הארוך ועובר. זה מרגיז אותי מאוד (אלא אם כן זה אני עצמי).
או איך אגיע לגיל 250
הלכתי לקולנוע לראות את דוריס הקטנה. לפניי ישבה גברת וקימטה כל הזמן עטיפת סוכרייה, כך שהשמיעה כל מיני רעשים קטנים ומעצבנים. התרגזתי נוף-סטופ.
?50 גם לי לא אגיע!

פראירים אינם מתים

ואם להתרגז — אז עד הסוף.
רחל סחבה אותי, חרף מחאותי, לתערוכה סטריאו 88/9 בסניורמה מכשירי-הווידאו שלנו מפרפר וגוסס. בשבילי זהו מכשיר-עבודה חיוני. קראנו שבתערוכה יש כל הדגמים, אפשר להשוות ולהחליט מה לקנות.
החנינו את המכונית (שלושה ש"ח), במיגר-שהחנייה, פסענו לעבר התערוכה וכנסנו. לרגע היה נרמה שנכנסנו לגיהנום של דאנטה.

הכל היה שחור וחשוך.
מהלומה של רעש היכתה על אוזנינו כמו פטיש. רעש שמילא את החלל הגדול, שהידהר מן הקירות ושתקף את האוזניים החשופות מכל עבר. רעש שגרם לי לכאב גופני ממש.
בתוך הרעש הזה הצטופפוריהתמוגגו הבורות של בני טיפס-עשרה, שהקשיבו באושר לומר שגרם למכה נוראה זו. (איך להסביר להם שרעש כזה גורם לנוק בלתי-הפיך לאיברי-השמיעה, כך שהם מגיעים לצה"ל כבר במצב של נכות?)
ביתניהתצוגה, שנבנו כדוכנים בשבוע-הספר, היו בשני מיפ-לסים. הם היו חשופים לרעש מכוון שנוסף על הרעש בפנים, והצפיפות בהם היתה איומה. הצפיפות גרמה גם לחום. את ההסברים למכשירים המסוככים — לכל אחד היתונות והמיג-רעות שלו — אי-אפשר היה לשמוע בגלל עוצמת-הרעש.
בתצוגת הווידאו והסטריאו חסרו כמה מן הגדולים — נ"ו"ר, נ"שיוול, קווד, סוביקס, סימס, בוש, היסאצ'י, נונודי, שניידר, שארפ וקאקי. לעומת זאת הוצגה תאורה בידורית ושילוט ממוחשב. היו דוכנים למכירת קלטות וידיאו ושמע.
מכשירי-הסטריאו למכוניות הוצגו בתוך שתי מכוניות. אחת היתה נעולה, בשניה התנחלו כמה צעירים כמו אנשי גוש-אמונים כאליון-מורה.

זה מה שהספקתי לראות. אחרי חמש דקות נבנעתי. חסתי על עור-התוף שלי וברחתי כל עוד נפשי ושמיעתי בי.
היתה לי נחמה: לא שילמתי דמי-כניסה (עיתונאים). ריחמתי על מי ששילמו. אולי פעלו המארגנים על פי הכלל האמריקאי: הפראירים אינם מתים, הם רק מתחלפים.

עצים בוכים

כפר ועיר מעבר להרי-השושן, בלב ה"טייגה", יעריה-עדר של צפון-סיביר. שתי מישפחות. 60 שנה. סיטואציות החוזרות על עצמן מרור לרור: שמחות וטראגדיות, אהבות, קנאות, רצח.
שתי מילחמות-עולם. הצאר ניקולאי. לנין. סטאלין. ברונייב. השינויים הם חיצוניים בלבד. השביל הופך לדרך, הסירה לספינת-נהר, הגרון לטרקטור, היער לשרדה-נפט. אבל האדם הרוסי אינו משתנה.

על מילחמת-העולם השניה שומעים בני-הכפר בראשונה שלר-שה שבועות אחרי שפרצה. הרדיו היחיד בכפר התקלקל. ספינת-הנהר, הקשר היחיד עם העולם, לא באה. העולם החיצון הוא פלאנטה אחרת.

סיביריאה, סרט של שלוש וחצי שעות, שישה פרקים, כמיספר העשורים. אולם עשור אחד, שנות ה-60, מופיע פעמיים, ואילו עשור ה-50 נעלם. לא כראי לטפל יותר מרי בימי סטאלין. (הסרט נעשה ב-1979, לפני ימי הגלאסנוסט').

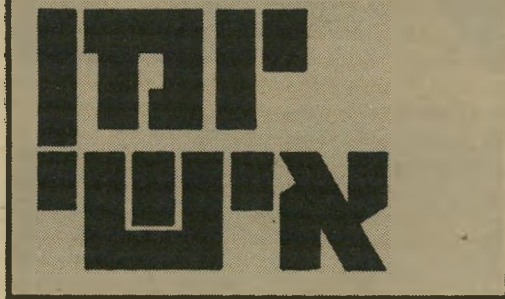
אולי זהו סרט-תעמולה סובייטי. זה לא חשוב. הוא מצליח להעביר אל לב הצופה את תחושת המרחב הסיבירי האדיר, את נישמת האנשים, את נישמת העצים הבוכים כאשר הם נכרתים, את נישמת הנוף הקופא בחורף והלוהט בקיץ.
אורדי-היריעה והצמידות-לקרקע מוכיחים את סרט-הענק הגרמני, היימאס ("מולדת"), שגם הוא הוצג בארץ. יתכן שבני הכפר הגרמני ובני הכפר הסיבירי נפגשו בשדות-הקטל של שתי מילחמות-העולם, כדורי-מישחק בידי כוחות רחוקים ובלתי-מוכנים.

"הדרך היחידה לצפות בסרט היא לנוע עימו על גלי הרגש", כתב אנדריי קונצ'לובסקי, הבימאי והתסריטאי. אחרי שלוש וחצי שעות של הפלגה ריגשית זו, כמעט מפליא שיש עולם מחוץ לסיביר.

"סיביריאה",

אורי אבנרי

הם לא נוקטים עמדות כלתי-פופולריות. מטבע מיקצועם הם נאים לקראת הסוף. הם אוספים את פירות המהפכה ברעת-הקהל, שנביאים וחלוצים הקיבו את עצמם כדי לחוללה. במכונה הדמוקרטית הגדולה, רבת הגלגלים והרצועות, הם מהווים את הגלגל האחרון, המתרגם את תוצאות התליך-השינוי לממשות פוליטית.

אורה נמיר וחבריה (מלבד לובה אליאב) שייכים למאסף הזה. השינוי הגדול, שהחל לפני שנים, נמצא עתה בעיצומו. חיל-המאסף — הפוליטיקאים — בא בעיקבותיו. לזכות נמיר וחבריה יש לומר שהם החלוץ של המאסף, וגם זה הרבה.

הענק המשופם

על דבר אחד יכולה אורה נמיר להצטער באמת: על כך שלא פגשה את חאלד אל-חסן. מבין מנהיגי אש"ף, חאלד הוא אחד הסימפטיים ביותר. סתם כנ"א-רם.

זהו כ"א-רם ענקי, ויש לו הטבע של אדם גדול-מידים. הוא סותר עשיר ככוויית, וסוכן של חברה יפאנית גדולה (שארפ). פעם, כשפגשתי אותו במלון ניריורק, לבש גלאבייה כווייתית לבנה, ונראה כנסיר-המידרכר. אבל הוא אדם מתוחכם, כעל חושי-הומור פנטסטי.

פעם בילינו יום שלם בחדר אחד בריבאט, בהמתנה לצילול-הטלפון. ראש-לישכתו של חסן, מלך מארוקו, היה אמור להוזין אותנו לפגישה עם הוד-מלכותו.

השעות עברו (וזהו הפריזיוולגיה של מלכים וגנשים להפיות: הם יכולים לתת לך לחכות", העיר חאלד), ומכיוון שכבר ארמנו זה לזה את כל מה שהיה לנו להגיד מבחינה פוליטית, בילינו את השעות בסיפור בריחות, יהודי יות, ערביות, ישראליות, פלסטטי-ניות, בינלאומיות.

יש בני-יורק עיתון גרוע מאוד ופרזי-שארלי מאוד, ושמו נ"ו"ר פוסט. למחרת אמשית עם חאלד באותה עיר הופיעה בעמודו הראשון כותרת-ענק, בגודל העמוד כולו: "מנהיג הטר-רויסטים בני-יורק" כמעט ופרצתי בצחוק כרוחו.

חאלד אל-חסן הוא דמות עצמאית. הוא נמנה עם מיסדי פת"ח, ובמשך השנים הראשונות היה מתחרהו של יאסר ערפאת על כתר המנהיגות. כוויכוח הדיסטרי שהתנהל אל באירגון — גם לעבור ל"מאבק המזויין" או לא — היה ערפאת כעל, וחאלד כג. מזה שנים הוא תמיסדיעים עם ערפאת, שצריכים להגיע לשלום ישראל-פלסטטיני. הוא תמך בעיצאם אל-סרטאווי. אילו היו כמה אלפי ישראלים חשופים לענק משופם זה, לא היה קשה לשכנע אותם שיש עם מי לדבר ועל מה לדבר.

לחיות עד 50

איש חכם אחד, פרופסור באוניברסיטת דוק בקארולינה הצפונית, השלים זה עתה מחקר חדשני על אורח-החיים. אורח-החיים אינו תלוי, לדבריו, באורח-החיים. מי שעובד כמשוגע יכול לחיות עד 90, וכמוהו עצלן גמור. זה גם לא תלוי, לטובה או לרעה, בפאראנוייה ובכעיות נפשיות אחרות. אם כן, במה זה תלוי? לדברי הפרופסור, רק בגורם אחד: ההתרגנות.

אדם רגון, שהוא עויין לוולתו וציני, אינו מגיע עד גיל 50. הוא מביא דוגמה: אתה עומד בתור-אכספרס כסופר-מארקס. לקופה זו מותר לפנות רק למי שקנה המישה מיצרבים או פחות. והנה עומד לפניך איש ובידיו 10 מיצרבים. הוא מעכב את התור. האם אתה מתרגז?

אני מתרגז. ועוד אידוי: המסקנה: יש לי מעט מאוד סיכויים להגיע לגיל 50. בכלל, המון דברים מרגיזים אותי. למשל: תור של מכוניות עומד במסלול השמאלי לפני הרמזור, ומישהו בא במסלול הימני,

המחזה המחיר ביותר. חבורה של גברים יושבים מסביב לשולחן ורנים בנושא, בין כוסות-קוניאק וסנדוויצ'ים, התברי-חויות, ציחקוקים, מבטי חרמיטות בין המזכירה והיו"ר. אנשים רגילים לגמרי, לא הכי חכמים, לא הכי טיפשים. אחד נדרם באמצע.

הנושא היה הפיתרון הסופי של הבעיה היהודית, השמדת 11 מיליונים. ואחר-כך, כתוכנית לכאורה, השמדת עשרות-מיליונים נוספים של פולנים, רוסים, מונגולים ועוד.

מייד אחרי המחזה המהמם הזה על ועירת-זאנזה בכרלין (1942) הקרינה הטלוויזיה הישראלית קומריה בריטית קלילה ונחמרה. התברחויות. ציחקוקים. פלייטיים.

אינני יודע מי מארגן את לוח-המישרים של הטלוויזיה הישראלית. נראה שיש לו חושי-הומור מיוחד מאוד.

החלוץ של המאסף

ברגשות מהולים מאוד קראתי את דבריה של אורה נמיר, באיזון שהעניקה לענת סרוגוטי בשבוע שעבר.

גם רגשותיה של נמיר עצמה היו, כנראה, מהולים מאוד. היא רצתה לפגוש את אנשי-אש"ף ופחדה, הסתקנה ונעלבה, נפעמה ותוסכלה, ובסוף לא ידעה אם זה היה טוב או רע. בקיצור, היא עברה את כל החוויות שעובר ישראלי כשהוא נפגש בראשונה עם איש-אש"ף.

היא נעלבה כאשר לא הגיע למיפגש חאלד אל-חסן, אלא נביל שעת'. לא היה לה מושג מי זה נביל שעת'. לא היה לה גם מושג מי זה חאלד אל-חסן, אבל היא שמעה שהוא איש חשוב, והניחה כ שעת' אינו חשוב. (בזילולם ככל הנוגע לפלסטטינים הצטרפו רוב עיתוני-ישראל לרעה זו. הם לא טרחו כלל לברר מה שמו של האיש, והעתיקו את השם מעיתוני-אירופה: שאטט.)

היא היתה בטוחה שכאשר באים מישראל ארבעה חברי-כנסת, ששמו את נפשם הפוליטית כ כפם, מגיע להם הטוב ביותר. היא נעלבה כאשר שלחו הפלסטטינים ארם שויה בריוק בדרגה שלהם: חבר-פרלמנט בכיר.

אילו היה איתם מישהו המבין בענייני-אש"ף, היה, כמובן, מס' ביר להם שנביל שעת' הוא בהחלט אדם חשוב, מדינאי נבון המי קורב מאוד ליאסר ערפאת. לא היתה כל פחיתות-כבוד בפגישה עימו.

אנב, שיגורו המחיש תופעה אופיינית. מדינה בדר"כ. בשלב זה מתחיל גוף מדיני להקפיד מאוד על ענייני-פרוטוקול, להפ' גיש שר עם שר, חבר-פרלמנט עם חבר-פרלמנט. כשהיה שארל דה-גול במלחמת-העולם השנייה ראש צרפת החופשית", מדינה שלא היתה קיימת, הוא שיגע את ראשי מדינות-המערב בעניינים מסוג זה. הוא תבע להתייחס אליו כאל נשיא לכל דבר, שווה מעמד לווינסטון צ'רצ'יל ולפראנקלין רוזוולט. צ'רצ'יל נאנה ל"אחר-מכן: "מכל הצלבים שנסאתי על גבי כימי המלחמה, הצלב של-לורייין היה הכבד ביותר". הצלב של לורייין היה סמל צרפת החופשית.

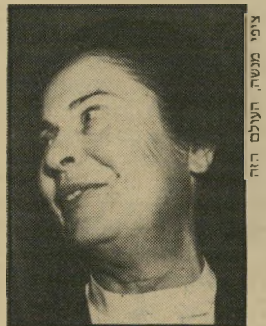
(לערפאת עצמו יש בעייה דומה לו שהיתה לדה-גול. הוא מקבל לדרגת נשיא ולדרגת ראש-ממשלה גם יחד, וזה יוצר קושי נוסף. אם יבוא לישראל, מי צריך לקבל את פניו בנמלה-תעופה בני-גוריון? הנשיא חיים הרצוג או ראש-הממשלה יצחק שמיר?) חזרה לנמיר: קורה לה מה שקורה לגבר, המשתכנע סוף-סוף שהפמיניסטיות צודקות. הוא מחליט להתייחס אל הנשים כאילו היו שוות לגמרי, אבל קשה לו לקבל שאשה תשלים עבור ארוחות במיסערה. נמיר יודעת שצריכים להתייחס אל הפלסטטינים כאל שווים, אבל קשה לה לקבל שהפלסטטינים עצמם צריכים לקבוע מי ייצג אותם בכל מיפגש, וכי ח"כ ישראלי אינו שווה יותר מאשר ח"כ פלסטטיני. אחרי ככלות הכל...

היה קשה לנמיר לשמוע את דיבריי-הקיסרוג של האירופים הפרופלסטטיניים. אני מבין הנפשה. פעמים רבות שמעתי דברים כאלה בכל מיני כינוסים, ולא אחת בא לי לקפוץ ממקומי ולקרוא: "סתם תיפה שלוק! מה זה נוגע לי בכלל?" אבל כל פלסטטיני נמצא באותו המצב כאשר הוא שומע יהודי אירופי מדבר כך על אש"ף. אין מה לעשות. הקיצוניות גוברת עם המרחק משרדה-המערבה. יהודי-אירופה קיצוניים מרוב הישראלים, והאירופים הפרוי-פלסטטיניים קיצוניים מרוב אנשי-אש"ף. הכי טוב זה להיפגש ביחד, ישראלים ופלסטטינים, בלי "מתווכים".

ועכשיו, אחרי 13 חודשי אינתיפאדה ויצחק רבין, האירופים האלה מרגיזים שבעצמם, כי כל מה שהם אומרים נכון. גם זוהי חווייה קשה: נמיר כווריא מתנגדת להרבה דברים שעושה רבין בגדה ובעזה. ההרג הסיטוני של הילדים, למשל. אבל כאשר היא באה לאירופה, היא חלק מישראל הכובשת. דיבריי-הקיסרוג על הכיבוש בלתי-אנושי מופנים גם כלפיה.

האם זה צודק? בעצם, כן. כולנו אשמים בכיבוש, כי אנחנו ישראלים, ואיננו מצליחים למנוע את הדברים הנעשים בשמנו על-ידי ממשלתנו. זוהי אשמתנו. בניגוד לאורה נמיר עצמה, אני סבור כי נסיעתה היתה כדאית. היא אצרה לשכור את הטאבנו, להכשיר את הקרקע לאחרים, שיבואו בעיקבותיה — כשם שידרדי ואני הכשרנו את הקרקע לה ולחבריה.

ישראל כולה נמצאת עתה בתנועה, מחומתי-הברזל של הסירוב אל ההידברות עם הפלסטטינים. כך גם הפלסטטינים. יש להתייחס כחיוב אל כל מעשה, קטן וכושל ככל שיהיה, המחיש תהליך זה. ככל שינוי היסטורי, הפוליטיקאים המיקצועיים מהווים תמיד את חילי-המאסף. הם לא הולכים בראש, הם לא מסתכנים יותר מדי,

נמיר

יוסף טישלר, העולם הזה